

Buurtzorgen

Corpus den Hoorn Noord

Jeanine Vosselman, Bureau Onderzoek Gemeente Groningen
Harriët Timmermans, Vensterschool Hoornse Wijken, Groningen
Karin Braakman, HVD/GGD Gemeente Groningen

Bureau Onderzoek, mei 2004
in samenwerking met de Vensterschool Hoornse Wijken

Bureau Onderzoek heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening op het gebied van overheidsmarketing.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	11
1.1 Aanleiding van het onderzoek	11
1.2 Doelstelling	12
1.2 Opzet van het onderzoek.....	12
1.3 Opbouw van het rapport	14
2. Kenmerken van bewoners	15
2.1 Ontwikkelingen in het onderzoeksdeel van wijk 6	15
2.2 De kinderen en hun ouders uit het onderzoeksdeel wijk 6.....	20
3. Expertmeeting.....	21
3.1 Gesignaleerde problemen, knelpunten en succeservaringen	21
3.2 Afspraken expertmeeting.....	26
4. Ouders interviewen ouders	31
4.1 Redenen voor niet gebruik	31
4.2 Behoeftte aan activiteiten	33
5. Conclusies en aanbevelingen	37
BIJLAGE 1: Lijst met deelnemers expertmeeting.....	41

Samenvatting

De rapportage “ Buurtzorgen” gaat in op de bevindingen van een onderzoek onder bewoners van een klein gedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord in Groningen.

Het onderzochte deel van Corpus den Hoorn Noord is een naoorlogse buurt met relatief veel werkloosheid, bewoners met lagere inkomens en allochtonen. In deze buurt is sprake van toenemende mate van overlast door jongeren. De basisschool heeft al een aantal jaren met veel ‘multiproblem’ gezinnen te maken. Tegelijkertijd neemt de betrokkenheid van ouders bij de school af. Daarnaast maken maar weinig jonge kinderen gebruik van voorschoolse voorzieningen. Ook wordt het speeltuingebouw niet optimaal benut en komt maar een deel van de kinderen bij voorzieningen als “het kinderwerk”. Zorgkinderen komen hierdoor te weinig in zicht.

De participanten van de Vensterschool Hoornse Wijken vinden bovenstaande ontwikkelingen zorgwekkend. Om zicht te krijgen op de problemen die spelen in de wijk, het aanbod voor ouders en kinderen, het gebruik van dit aanbod, succesvolle activiteiten en redenen voor niet-gebruik, is Bureau Onderzoek gevraagd om een onderzoek.

Het onderzoek is opgebouwd uit een aantal onderdelen, te weten: een Datawarehouse analyse om achtergrondkenmerken van bewoners te inventariseren, een expertmeeting met medewerkers van instellingen die werkzaam zijn in de wijk, en interviews door ouders onder ouders uit de wijk.

Kenmerken van bewoners

In *hoofdstuk 2* wordt een beschrijving gegeven van kenmerken van bewoners uit het onderzochte gedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord. De kenmerken zijn in kaart gebracht met behulp van Datawarehouse methodiek. Hierbij worden gegevens uit meerdere databronnen op individueel niveau gekoppeld en kunnen ontwikkelingen in de tijd goed zichtbaar worden. Het onderzoeksdeel van wijk 6 wordt vooral gekenmerkt door hoge werkloosheid (14 procent). Ook hebben de bewoners uit dit gebied minder geprofiteerd van de positieve economische ontwikkelingen die zich in de afgelopen tien jaar hebben voorgedaan dan de rest van de stad. Verder blijkt dat er naar verhouding meer gezinnen wonen met schulden.

In de loop van de afgelopen tien jaar is het aandeel allochtonen zowel in het onderzoeksdeel van Corpus als in de rest van de stad opgelopen. De toename van het aandeel allochtonen in wijk 6 is alleen wel groter. Met name vanaf 2000 is er een scheve verdeling ontstaan. Wijk 6 wordt naar verhouding steeds “zwarter”. Een kwart van de bevolking uit het onderzoeksdeel van Corpus den Hoorn Noord is allochtoon.

In het onderzoeksdeel van wijk 6 wonen in april 2003, 131 kinderen tussen de 0-7 jaar. De meerderheid van de kinderen, namelijk 59 procent, heeft een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse.

Bijna 20 procent van de kinderen van 0-7 jaar uit het onderzoeksdeel van wijk 6 groeit op in een éénoudergezin.

Expertmeeting

In *hoofdstuk 3* staat de expertmeeting centraal. Medewerkers van instellingen die werken in wijk 6 van Corpus den Hoorn Noord hebben in november 2003 een expertmeeting bijgewoond. Het doel van de expertmeeting is zicht te krijgen op de problemen die spelen in de wijk, het aanbod voor ouders en kinderen, het gebruik van dit aanbod, succesvolle activiteiten en redenen voor niet-gebruik.

De problemen die de medewerkers van instellingen opmerken in de gezinnen hangen samen met gezinsfactoren zoals echtscheiding, conflicten en éénoudergezinnen. Daarnaast spelen er economische problemen binnen het gezin zoals werkloosheid en het moeten rondkomen van weinig geld.

De medewerkers van de Boerhaave school geven aan moeilijk contact te krijgen met de ouders uit het onderzoeksgedeelte van de wijk. Ook de medewerkers van het consultatiebureau bevestigen dit beeld. Een deel van de ouders komt niet naar het bureau.

Het gebrek aan een geschikte ruimte in de buurt, voor het organiseren van activiteiten, loopt als een rode draad door de expertmeeting heen. Veel instellingen geven het gebrek aan ruimte als belemmering aan. Ouders en kinderen willen graag naar activiteiten in de eigen wijk. Vanwege het ruimtegebrek zijn ze genoodzaakt om in een andere wijk naar activiteiten te gaan, wat de opkomst van ouders uit het onderzoeksgedeelte niet ten goede komt. Ook de buitenschoolse Vensteractiviteiten, op de Vensterschoollocatie aan de Veenweg, worden door weinig kinderen uit Corpus den Hoorn Noord bezocht omdat deze locatie te hoogdrempelig is.

Aan het eind van de expertmeeting is aan de sleutelfiguren gevraagd welke acties zij op korte termijn gaan ondernemen om bewoners uit de wijk te bereiken. Ook hebben verschillende organisaties met elkaar samenwerkingsafspraken gemaakt.

Ouders interviewen ouders

In *hoofdstuk 4* komt de mening van de ouders uit de wijk aan bod. Om zoveel mogelijk ouders bij dit onderwerp te betrekken hebben we er voor gekozen om ouders andere ouders uit de wijk te laten interviewen.

Medewerkers van de stichting WING, OKZ en de Boerhaaveschool hebben 15 ouders (moeders) met verschillende etnische achtergronden bereid gevonden om andere ouders te interviewen. In een groepsinterview hebben de interview-ouders verteld wat ze boven tafel hebben gekregen.

Eén van de redenen voor minder deelname aan activiteiten door kinderen uit wijk 6 wordt het gebrek aan informatie over activiteiten genoemd. Veel ouders wisten niet van het bestaan van de genoemde activiteiten.

Ook blijkt dat de Vensterschoolactiviteiten niet bij iedereen bekend zijn, maar dat er bovendien onduidelijkheid heerst over voor wie deze activiteiten zijn bedoeld. Het woord "school" is dominant in de term Vensterschool. De ouders gaven aan de speeltuinvereniging en speeltuin niet als uitnodigend en veilig te zien. Het geheel geeft een rommelige en verloederde indruk. Door het onderzoek is duidelijk geworden dat veel ouders erg gemotiveerd zijn hun kinderen deel te laten nemen aan activiteiten. Ook hebben veel ouders aangegeven behoefte te hebben om samen met andere ouders activiteiten te gaan doen.

In *hoofdstuk 5* worden de belangrijkste conclusies uit het onderzoek en de daarmee samenhangende aanbevelingen gepresenteerd.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Corpus den Hoorn Noord is een naoorlogse wijk in Groningen met relatief veel werkloosheid, bewoners met lagere inkomens en allochtonen. In de wijkbeelden verdwijnen de achterstandsgegevens grotendeels door de combinatie van gegevens uit Corpus den Hoorn Noord met de wijken Hoornse Meer, Hoornse Park en Piccardthof.

In Corpus den Hoorn Noord is sprake van toenemende mate van overlast door jongeren. Het gaat voornamelijk om jongeren die uit die wijk komen. De basisschool heeft al een aantal jaren met veel 'multiproblem' gezinnen te maken. Tegelijkertijd neemt de betrokkenheid van ouders bij de school af. Daarnaast maken maar weinig jonge kinderen gebruik van voorschoolse voorzieningen. Een klein aantal kinderen maakt gebruik van de iets buiten de wijk gelegen peuterspeelzaal. Ook wordt het speeltuingebouw niet optimaal benut en komt maar een deel van de kinderen bij voorzieningen als het kinderkwerk. Zorgkinderen komen hierdoor te weinig in zicht. Uit preventief oogpunt is het van groot belang dat de jongere (zorg)kinderen in zicht komen bij instellingen of voorzieningen.

De participanten van de Vensterschool Hoornse Wijken vinden bovenstaande ontwikkelingen zorgwekkend. Zij zijn van mening dat als eerste ingestoken moet worden op de doelgroep ouders met jonge kinderen van 0-7 jaar. Deze groep is uit preventief oogpunt het meest van belang, daar ligt immers de basis voor de verdere ontwikkeling van het kind. In een vervolgfase zal de doelgroep kinderen van 8-15 jaar en hun ouders onder de loep worden genomen. Onduidelijk is hoe groot de omvang is van de groep kinderen die gebruik kan maken van voorzieningen. Ook is het niet duidelijk waarom er slecht gebruik wordt gemaakt van bepaalde voorzieningen. Om een goed aanbod te doen dat aansluit bij de leefwereld van kinderen en hun ouders, is het van belang om te weten om wie het nu gaat: wie wonen er in deze buurt en waar hebben zij behoefte aan?

Binnen de Vensterschool Hoornse Wijken is een werkgroep samengesteld, bestaande uit de GGD, Thuiszorg, het COP, de Boerhaaveschool en de stichting Wing. De werkgroep heeft zich ten doel gesteld om beter inzicht te krijgen in de heersende problematiek, waardoor oplossingen kunnen worden gezocht die nauw aansluiten bij de behoefte van de bewoners.

Vanuit de Hulpverleningsdienst/GGD, Stadsdeelcoördinatie en het project Vensterscholen is een budget beschikbaar gesteld, om een onderzoek uit te laten voeren naar de problemen in de wijk. Bureau Onderzoek is gevraagd om dit probleem te verhelderen.

De zorgen die er zijn onder medewerkers van verschillende instellingen gaan met name over bewoners die wonen in een gedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord. In hoofdstuk 2 staan de straten genoemd die onderdeel uitmaken van het onderzoeksgebied. Het onderzoek beperkt zich tot dit gedeelte van wijk 6.

1.2 Doelstelling .

Het onderzoek heeft een drieledige doelstelling:

Het in kaart brengen van gegevens over de bewoners van een gedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn-Noord.

- Wat zijn de persoonskenmerken (leeftijd, geslacht, etnische achtergrond, gezinssamenstelling) en achtergrondkenmerken van de bewoners uit het onderzoeksdeel van wijk 6, Corpus den Hoorn-Noord?
- Wat zijn de kenmerken van gezinnen met jonge kinderen van 0-7 jaar in deze buurt?

Het inventariseren van de acties van instellingen om kinderen van 0-7 jaar en hun ouders uit wijk 6, Corpus den Hoorn Noord te bereiken en het inventariseren waarom deze acties mislukt zijn.

- Welke acties hebben het Kinderwerk, de OKZ (thuiszorg), de peuterspeelzaal, de basisschool, het kinderdagverblijf, Het Opstapje project en de speeltuinvereniging uitgevoerd om kinderen van 0-7 jaar en hun ouders te bereiken?
- Wat zijn volgens sleutelfiguren van instellingen redenen dat met deze acties kinderen en ouders niet of onvoldoende zijn bereikt?

Het bespreken van concrete voorstellen met ouders uit Corpus om kinderen en hun ouders te bereiken

- Wat zijn, gezien de ervaringen van sleutelfiguren en gezien persoonskenmerken en achtergrondkenmerken van bewoners, activiteiten of oplossingen die aansluiten bij de leefwereld van ouders en kinderen uit deze buurt?

1.2 Opzet van het onderzoek

Om goed zicht te krijgen op de problemen die spelen in het onderzoeksdeel van wijk 6 Corpus den Hoorn Noord, hebben we gekozen om in de eerste fase van het onderzoek een probleemverkenning uit te voeren. In fase 2 is contact gezocht met de ouders van de kinderen uit Corpus den Hoorn Noord.

Fase 1

In de eerste fase zijn zoveel mogelijk aspecten van de situatie van de bewoners uit Corpus den Hoorn-Noord geïnventariseerd. Om dit te realiseren zijn de gegevens over de bewoners in kaart gebracht met behulp van Datawarehouse methodiek en is er een expertmeeting georganiseerd met sleutelfiguren uit de wijk.

Datawarehouse analyse

Gegevens van bewoners van een gedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord, zijn in kaart gebracht met behulp van een Datawarehouse analyse. Gegevens uit meerdere bronnen zijn op individueel niveau gekoppeld. De volgende gegevens zijn gekoppeld:

- Gezinsamenstelling;
- Leeftijd;
- Etnische achtergrond;
- Bijstandsuitkering;
- Schulden

De gegevens worden op geaggregeerd niveau gepresenteerd en zijn daardoor anoniem. De gegevens over bewoners van het onderzoeksdeel zijn vergeleken met gegevens over inwoners uit de rest van de stad.

Mogelijke belemmeringen om gebruik te maken van de voorzieningen zijn in kaart gebracht.

Expertmeeting

Om te inventariseren welke acties instellingen verrichten om kinderen van 0-7 jaar uit Corpus te bereiken heeft Bureau Onderzoek, in samenwerking met de GGD en de locatiemanager van de Vensterschool, een expertmeeting georganiseerd.

Ter voorbereiding van de expertmeeting heeft Bureau Onderzoek aan sleutelfiguren gevraagd een vragenlijst in te vullen. De vragenlijst bevatte vragen over het huidige aanbod van instellingen voor kinderen en ouders uit de wijk en vragen om zicht te krijgen op belemmeringen om gebruik te maken van dit aanbod.

Tijdens de expertmeeting heeft een deel van de sleutelfiguren hun mening weergegeven waarom er volgens hen weinig gebruik is gemaakt van het aanbod. Bureau Onderzoek heeft tijdens de expertmeeting de uitkomst van de Datawarehouse analyse gepresenteerd.

Aan het eind van de expertmeeting is aan de sleutelfiguren gevraagd welke acties zij op korte termijn gaan ondernemen om bewoners uit de wijk te bereiken. Ook hebben verschillende organisaties met elkaar samenwerkingsafspraken gemaakt.

Fase 2

De uitkomst van de expertmeeting deed ons besluiten om knelpunten en behoeften bij de doelgroep zelf te inventariseren. Om dit te realiseren hebben we de hulp ingeroepen van 15 ouders die in het onderzoeksgedeelte van wijk 6 wonen.

Ouders interviewen ouders

Deze 15 ouders hebben andere ouders geïnterviewd over de behoefte die ze hebben op het gebied van opvoedingsondersteuning, behoefte om elkaar te ontmoeten en activiteiten die de ouders graag voor hun kinderen en voor hun zelf gerealiseerd zien. De werving van de ouders is verlopen via de OKZ, de Boerhaaveschool, het kinderwerk en via de Opstapje coördinator van de stichting WING.

1.3 Opbouw van het rapport

In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op de resultaten van het onderzoek. Als eerste geven we in hoofdstuk 2 de resultaten weer van de Datawarehouse analyse. In hoofdstuk 3 gaan we in op de resultaten van de expertmeeting. In hoofdstuk 4 doen we verslag van de interviews met ouders. De rapportage wordt afgesloten met enkele conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 5.

2. Kenmerken van bewoners

In dit hoofdstuk gaan we in op achtergrondkenmerken van bewoners van het onderzoeksdeel van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord. Allereerst wordt de ontwikkeling in de wijk over de afgelopen 10 jaar weergegeven. Daarna gaan we in op kenmerken van de gezinnen waar de kinderen van 0-7 in opgroeien. Om feiten en cijfers over de bewoners van het onderzoeksdeel van wijk 6 te verzamelen gebruiken we gemeentelijke databestanden. Met behulp van Datawarehouse methodieken is een reeks van gegevens uit meerdere bronnen op individueel niveau gekoppeld.

Het onderzoeksdeel van Corpus den Hoorn Noord wijk 6

Medewerkers van verschillende instellingen uit Corpus den Hoorn Noord hebben aangegeven dat het analysebestand zou moeten bestaan uit gegevens over de bewoners van de volgende straten :

- Donderslaan
- Boerhaavelaan
- Pasterurlaan
- Paracelsusstraat
- Semmelweisstraat
- Kochstraat
- Galenuslaan
- Madame Curiestraat
- Hippocrateslaan
- Gedeelte van de Paterswoldseweg*
- Henry Dunantlaan*

De laatste twee straten zijn op verzoek van de werkgroep Buurtzorgen na de expertmeeting aan de analyse toegevoegd.

2.1 Ontwikkelingen in het onderzoeksdeel van wijk 6

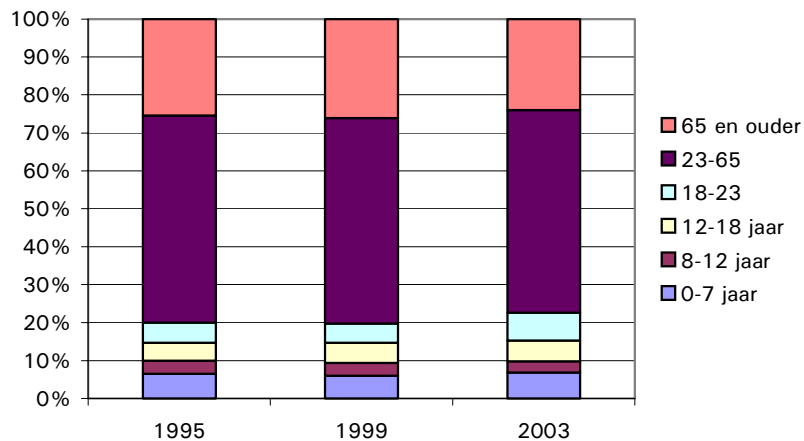
Omvang

In april 1994 wonen er 2032 in het onderzoeksgebied van wijk 6 en ruim 170.000 mensen in de rest van de stad Groningen. In april 2003 is het aantal inwoners in het onderzoeksgebied gedaald naar 1920. In de rest van de stad is het aantal mensen in de loop der jaren gestegen naar ruim 177.000.

Leeftijd

In het onderzoeksdeel van wijk 6 leven in verhouding met de rest van de stad meer 65-plussers. Het aandeel 0 tot en met 7 jarigen is 6,8 procent. In de rest van de stad is dit 7,6 procent. In Corpus den Hoorn Noord in zijn geheel, inclusief wijk 6 is dit 5,9 procent. Procentueel is er een toename van jonge kinderen van 0 tot en met 7 jaar. In 2003 wonen er circa 130 kinderen.

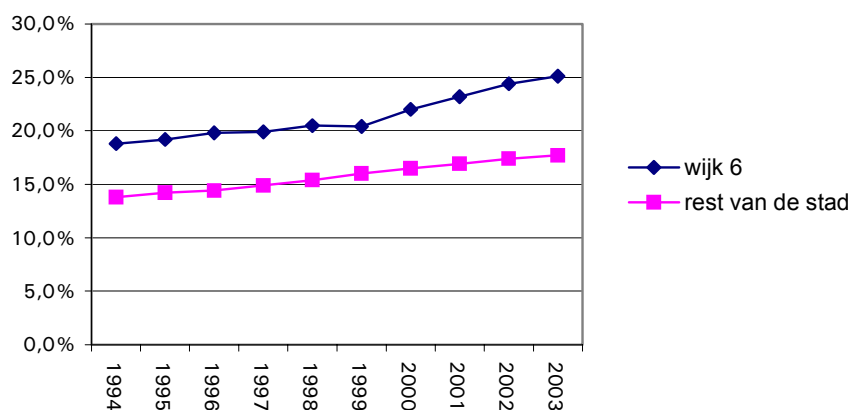
Grafiek 2.1 Leeftijdsopbouw onderzoeksdeel wijk 6, Corpus den Hoorn Noord



Etnische samenstelling

In 1994 is bijna 19 procent van de bewoners uit het onderzoeksdeel allochtoon. In de rest van de stad is dit 14 procent. In de loop van de afgelopen tien jaar is het aandeel allochtonen in beide gebieden opgelopen. De toename van het aandeel allochtonen in wijk 6 is alleen wel groter. Met name vanaf 2000 is er een scheve verdeling ontstaan. Wijk 6 wordt naar verhouding steeds "zwarter".

Grafiek 2.2 Ontwikkeling allochtonen



Dezelfde informatie wordt in onderstaande tabel nogmaals weergegeven, maar nu worden ook de aantallen vermeld..

Tabel 2.1 Ontwikkeling allochtonen in aantallen en percentages

Jaar	aantal bewoners onderzoeksdeel wijk6	Aantal allochtonen Onderzoeksdeel wijk 6	Percentage allochtonen Onderzoeksdeel wijk 6	Percentage allochtonen in de rest van de stad
April 1994	2032	382	18,8%	13,8%
April 1995	2017	388	19,2%	14,2%
April 1996	1997	396	19,8%	14,4%
April 1997	2010	399	19,9%	14,9%
April 1998	1953	400	20,5%	15,4%
April 1999	1907	389	20,4%	16,0%
April 2000	1908	419	22,0%	16,5%
April 2001	1913	443	23,2%	16,9%
April 2002	1894	463	24,4%	17,4%
April 2003	1920	482	25,1%	17,7%

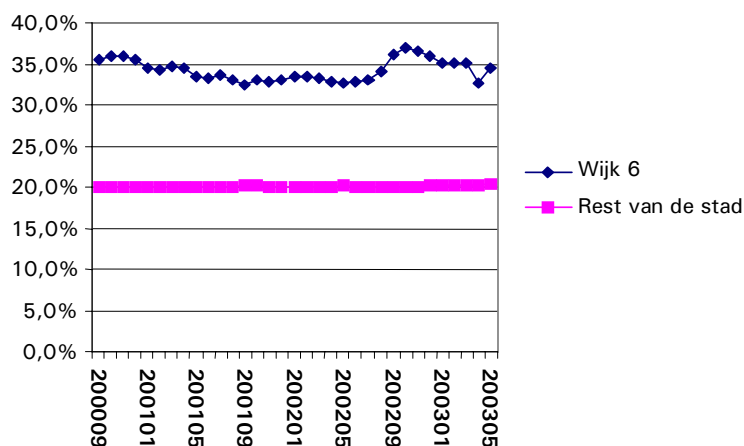
Indexcijfer ontwikkeling allochtonen

Om ontwikkelingen in de tijd weer te geven kunnen we gebruik maken van indexcijfers. Bij een indexcijfer wordt er gewerkt met percentages, waarbij alle gegevens vergeleken worden met een basisjaar. Uit de analyse met indexcijfers wordt duidelijk dat er in wijk 6 in tien jaar tijd 34 procent meer allochtonen wonen dan in 1994. De grootste toename is vanaf 2000. In de rest van de stad zijn er 28 procent meer allochtonen dan in 1994.

Eenoudergezinnen

In wijk 6 is 35 procent van de gezinnen een eenoudergezin. In de rest van de stad is dit percentage aanzienlijk lager. Het percentage is berekend door de eenoudergezinnen af te zetten tegen de standaard gezinnen. Alleenstaanden zijn bij de berekening dus niet meegenomen. Met andere woorden: Uitgaande van *alle gezinnen* (en dus niet alle huishoudens) die er zijn in wijk 6, is 35 procent een eenoudergezin, en dus 65 procent een standaard gezin.

Grafiek 2.4 Percentage eenoudergezinnen onder de gezinnen



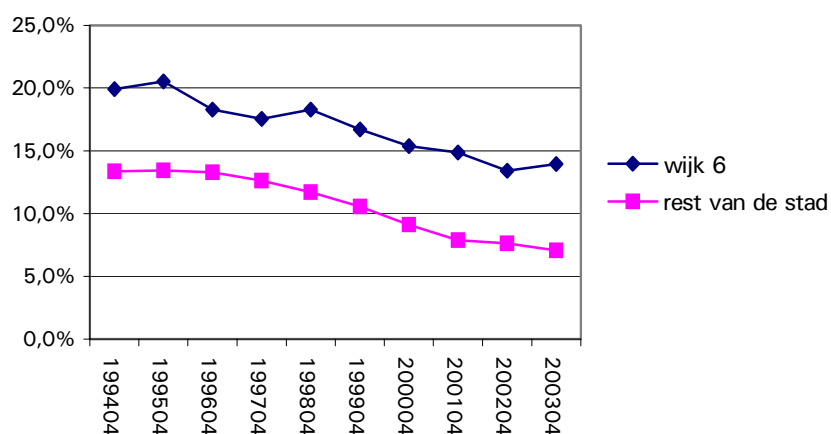
Contact met schuldhulpverlening

Uit de bestanden van Geldzorg, de schuldhulpverleningsorganisatie van de gemeente Groningen, kunnen we opmaken dat 100 van de 1665 bewoners (van 18 jaar en ouder) contact hebben gehad met Geldzorg. Dit komt neer op 6 procent. Voor de rest van de stad is dit percentage 3,6 procent. Van de mensen uit wijk 6 die contact hebben gehad met geldzorg is 65 procent autochtoon. Bijna 50 procent is tussen de 30 en 40 jaar.

Bijstandsgerechtigden

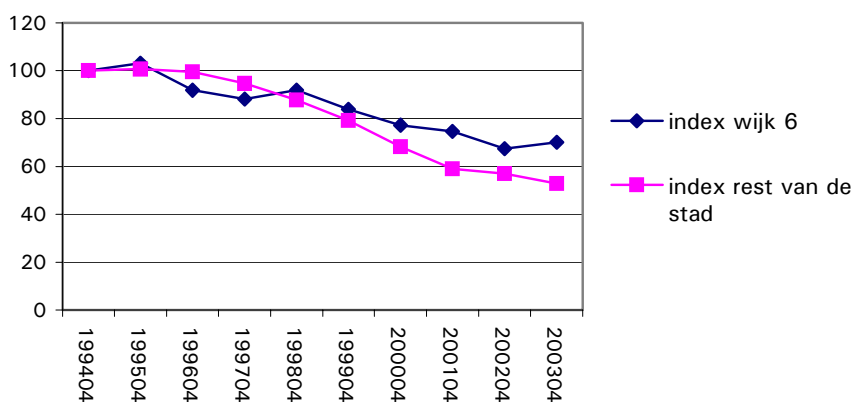
In april 1994 ontving 19,9 procent van de volwassen inwoners van het onderzoeksdeel van wijk 6 (n = 244) een bijstandsuitkering en 13,4 procent van de rest van de stad. In april 2003 zijn de percentages gedaald tot respectievelijk 14,1 (n = 163) procent en 7,1 procent (N = 8987). Dit wordt weergegeven in grafiek 2.5.

Grafiek 2.5 Percentage bijstandsgerechtigden



Om de ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden in de afgelopen tien jaar weer te geven hebben we opnieuw gebruik gemaakt van indexcijfers¹. Uit grafiek 2.6 wordt duidelijk dat er in wijk 6 in tien jaar tijd 30 procent minder bijstandsgerechtigden wonen dan in 1994. De rest van de stad heeft meer geprofiteerd van de positieve economische ontwikkelingen die zich in de afgelopen tien jaar hebben voorgedaan. In de rest van de stad wonen in april 2003 50 procent minder bijstandsgerechtigden dan in 1994.

Grafiek 2.6 Index ontwikkeling bijstandsgerechtigden



¹ Bij een indexcijfer wordt er gewerkt met percentages, waarbij alle gegevens vergeleken worden met een basisjaar.

2.2 De kinderen en hun ouders uit het onderzoeksdeel wijk 6

Multiculturele samenstelling van de kinderen

In het onderzoeksdeel van wijk 6 wonen in april 2003 131 kinderen tussen de 0-7 jaar. De meerderheid van de kinderen, namelijk 59 procent, heeft een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse. Onder de 131 kinderen komen 27 verschillende nationaliteiten voor. Vooral kinderen uit Irak en Iran wonen in grotere aantallen in de wijk. Bij de analyses zijn de kinderen die destijds in het Heymanshuis woonden, een opvangcentrum voor uitgeprocedeerde asielzoekers, niet meegenomen.

Een op de vijf kinderen groeit op in een éénoudergezin

Bijna 20 procent van de kinderen van 0-7 jaar uit het onderzoeksdeel van wijk 6 groeit op in een éénoudergezin. Uit de vorige paragraaf blijkt dat 35 procent van alle gezinnen uit het onderzoeksdeel van wijk 6 een éénoudergezin is. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat we in deze paragraaf kijken naar de gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0-7 jaar.

In verhouding groeien kinderen van 0-7 jaar met de Nederlandse nationaliteit iets vaker op in een éénoudergezin. Omdat het hier slechts gaat om 131 kinderen kan dit beeld snel veranderen.

Tabel 2.2 Gezinssituatie naar etnische achtergrond

	Autochtoon	Allochtoon	Totaal aantal kinderen	Percentage
Eenoudergezin	14	12	26	19,8%
Standaard gezin	40	59	99	75,6%
Anders	-	6	6	4,5%
Totaal	54	77	131	100%

Ruim een derde van de kinderen groeit op in een gezin met een uitkering

In januari 2003 woonden 129 kinderen, van 0 tot en met 7, in het onderzoeksdeel van wijk 6. Deze 129 kinderen groeien op in 93 gezinnen². Het blijkt dat 34 van deze 93 gezinnen moet rondkomen van een bijstandsuitkering. Dit komt neer op een percentage van 37 procent, ruim een derde van de kinderen groeit op in een gezin met een uitkering.

Veel financiële problemen in de gezinnen

Uit de bestanden van de schuldhulpverleningsorganisatie Geldzorg kunnen we opmaken dat 23 van de 93 gezinnen contact heeft gehad met Geldzorg. Dit betekent dat een kwart van de kinderen opgroeit in een gezin met geldzorgen. Vijftien procent van de gezinnen heeft contact met Geldzorg gehad en moet rondkomen van een bijstandsuitkering.

² In verband met het registratiesysteem van de dienst Sozawe is gekozen om te rapporteren over de maand januari in plaats van april.

3. Expertmeeting

Medewerkers van instellingen die werken in wijk 6 van Corpus den Hoorn Noord hebben in november 2003 een expertmeeting bijgewoond. Het doel van de expertmeeting was zicht te krijgen op de problemen die spelen in de wijk, het aanbod voor ouders en kinderen, het gebruik van dit aanbod, succesvolle activiteiten en redenen voor niet-gebruik.

Ter voorbereiding op deze expertmeeting hebben verschillende medewerkers een vragenlijst ingevuld. Naar aanleiding van deze vragenlijst hebben vijf medewerkers van instellingen een presentatie gegeven over hun ervaringen met de kinderen en ouders uit wijk 6, Corpus denHoorn Noord. Hun presentaties tijdens de expertmeeting, en de discussie die dit tot gevolg had, komt in paragraaf 3.1 aan de orde. In paragraaf 3.2 gaan we in op de afspraken die tussen verschillende instellingen zijn gemaakt naar aanleiding van de geconstateerde knelpunten en succesvolle activiteiten.

3.1 Gesignaleerde problemen, knelpunten en succeservaringen

In deze paragraaf beschrijven we de ervaringen van medewerkers van instellingen die werken in het onderzoeksdeel van wijk 6. Achtereenvolgens bespreken we de presentaties van een OKZ-verpleegkundige, een medewerker van de Boerhaaveschool, medewerkers van de politie, het COP en van de stichting WING.

3.1.1 Presentatie OKZ tijdens expertmeeting

Hoog bereik gezinnen door OKZ-verpleegkundige in eerste levensjaar

De OKZ-verpleegkundige geeft aan dat zij alle kinderen tot anderhalf jaar bereikt. Dit komt door de vaccinaties die gegeven worden in deze leeftijdsfase. In totaal vinden er standaard 13 consulten plaats in de eerste vier levensjaren. Daarnaast geven de OKZ-verpleegkundigen zorg op indicatie, bijvoorbeeld bij een groeiachterstand of een huilbaby. Er worden dan extra huisbezoeken gedaan. Ook opvoedingsproblemen, die op het consultatiebureau naar voren komen, kunnen een reden zijn voor een extra huisbezoek.

Veel verschillende problemen binnen de gezinnen

De problematiek die de OKZ-verpleegkundigen in de gezinnen opmerken hangen samen met gezinsfactoren zoals echtscheiding, conflicten en éénoudergezinnen. Daarnaast signaleren zij dat er soms geen toezicht is binnen de gezinnen en dat er soms geen betrokkenheid is van ouders bij hun kinderen. Ook geeft de OKZ-verpleegkundige aan dat er vaak economische problemen zijn binnen het gezin zoals werkloosheid en het moeten rondkomen van weinig geld.

Wegblijven van het consultatiebureau door gezinnen is een knelpunt

Een knelpunt is dat naar schatting een derde van de gezinnen wegblijft van het consultatiebureau. In eerste instantie komen ouders tijdens de zuigelingenperiode nog wel, maar haken af nadat de kinderen de vaccinaties hebben gehad. Als ouders twee keer niet komen zonder bericht wordt er altijd contact met hen opgenomen. Soms lukt het om ouders alsnog over te halen maar soms ook niet. Het bezoeken van een consultatiebureau is niet verplicht.

Overdracht zorgkinderen naar het basisonderwijs

Het zou goed zijn om de zorgkinderen die niet bij het consultatiebureau komen op vierjarige leeftijd als zorgkind over te dragen aan de school. Het voornaamste probleem hierbij is de privacywetgeving.

Sinds 2003 hebben de GGD en de OKZ een overdrachtsregeling. Hierdoor kunnen alle zorgkinderen door de OKZ aan de GGD worden overgedragen. De overdracht vindt niet naar school plaats. De GGD kan de betreffende zorgleerling via de school volgen.

3.1.2 Presentatie Boerhaaveschool tijdens expertmeeting

Vanuit de Boerhaaveschool wordt gemeld dat 33 kinderen van 4-7 jaar uit het onderzoeksgedeelte van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord, naar school gaan aan de Semmelweislocatie van de Boerhaaveschool. Van deze 33 kinderen zijn 11 leerlingen probleemleerlingen. Deze 11 leerlingen hebben sociaal-emotionele problemen en/of ernstige leerproblemen.

Verder merkt de school op dat er alcohol en drugsproblemen in de wijk voorkomen. Ook komt het voor dat kinderen 's avonds alleen thuis zitten.

Samenwerking met peuterspeelzaal komt op gang, maar kan beter

Een medewerker van de Boerhaaveschool merkt op dat de samenwerking tussen de peuterspeelzaal en de school enigszins op gang is gekomen, maar dat deze samenwerking nog veel beter zou moeten. De eerste voorbereidingen voor een leerlingvolgsysteem zijn getroffen, maar de samenwerking wordt door de medewerker van de Boerhaaveschool momenteel als knelpunt ervaren.

Moeilijk contact te krijgen met de bewoners van de buurt

Het blijkt dat het voor de school moeilijk is om contact te krijgen met bewoners uit het onderzoeksgedeelte van Corpus den Hoorn Noord. Ouders komen wel naar school om informatie over hun kind te krijgen, zoals in een tien-minuten gesprek. Er zijn koffieochtenden georganiseerd om contact met ouders te krijgen. Dat is mislukt, voor deze koffieochtenden was te weinig animo. Een knelpunt hierbij is dat er geen ruimte is. Er zijn veel activiteiten die niet door kunnen gaan omdat er geen geschikte ruimte is. De buitenschoolse vensteractiviteiten, op de vensterschoollocatie aan de Veenweg, worden door weinig kinderen uit Corpus den Hoorn Noord bezocht omdat deze locatie te hoogdrempelig is. Juist de kinderen die het hard nodig hebben komen er maar weinig en zijn niet goed in beeld.

De projectleider van de Vensterschool merkte tijdens de expertmeeting op dat er zich op de Vensterschool *het Koorenspeer* een soortgelijke situatie voordoet. Ouders en kinderen uit de Hoogte komen niet naar activiteiten op de vensterschoollocatie in de Molukkenstraat in de Indische buurt. Als oplossing heeft deze Vensterschool activiteiten in de Hoogte opgezet, wat een groot succes is geworden.

Onveiligheidsgevoelens in de wijk zijn groot

De school geeft aan dat er zich in de wijk situaties hebben voorgedaan waardoor mensen voorzichtiger zijn geworden. Mensen zijn bang, zijn bang voor represailles en durven geen informatie over bijvoorbeeld dealen of overlast door te geven aan de politie of de woningcorporatie.

3.1.3 Presentatie Politie tijdens expertmeeting

Tijdens de expertmeeting vertelden medewerkers van de politie van de basiseenheid Zuid dat ze regelmatig in wijk 6 van Corpus den Hoorn Noord moeten optreden. Volgens de medewerkers van de politie moet de politie in iedere wijk met een hoog werkloosheidscijfer vaker optreden.

Knelpunt vanwege gebrekkige vertrouwensrelatie burgers met politie

De politie beaamt dat mensen uit het onderzoeksgedeelte van wijk 6 bang zijn voor represailles als ze met informatie naar de politie gaan. De medewerkers van de politie vertelden dat ze nog nooit hebben meegemaakt dat mensen die iets doorvertellen richting de politie hier op afgestraft werden. In het verleden heeft de politie volgens eigen zeggen niet veel aandacht gegeven aan deze wijk. Sinds de reorganisatie van het afgelopen jaar zijn er buurt-en jeugdagenten bij gekomen. Door de inzet van de jeugdagenten wil de politie meer aandacht geven aan deze buurt, niet alleen aan strafrechtelijke zaken, maar ook wat betreft het signaleren van gedrag en het leggen van contact met de hulpverlening.

Aan de hand van de gezinnen waar de politie is geweest durven ze geen algemeen beeld te geven van de wijk omdat op deze manier snel een verkeerd beeld kan ontstaan. Wat de politie wel durft te zeggen is dat er drugs-en alcoholproblemen spelen in de wijk. Ook spelen er opvoedingsproblemen binnen de eenoudergezinnen.

3.1.4 Presentatie COP tijdens expertmeeting

Weinig peuters uit de wijk gaan naar de peuterspeelzaal

Het COP bereikt in de stad Groningen ongeveer 60 procent van de peuters. Van de peuters die niet naar een peuterspeelzaal gaan is niet bekend of ze van een ander soort opvang gebruik maken.

De sector Groningen-Zuid telt drie peuterspeelzalen: De speelhoorn, de Speelwijn en Tante Toosje. Momenteel maken slechts vijf kinderen uit de wijk gebruik van de peuterspeelzaal. Vier van de vijf kinderen zijn via het VVE traject (Vroegtijdige en Voorschoolse Educatie) op de peuterspeelzaal geplaatst.

De kinderen mochten hierdoor vier dagdelen komen in plaats van de gebruikelijke twee dagdelen. Volgens de sectormanager van het COP in het stadsdeel Zuid sluit dit beter aan bij de vraag en behoeften van de ouders en peuters in deze wijk. De kinderen zijn met voorrang geplaatst op peuterspeelzaal de Speelwijk. Omdat de aanvraag vanuit de Wijert en vanuit Corpus den Hoorn Noord zo groot is, is er een stop gezet voor kinderen uit Corpus den Hoorn Noord.

COP wil graag weer een peuterspeelzaal in Corpus

Het COP wil graag weer starten met een peuterspeelzaal in wijk 6, Corpus den Hoorn Noord. Een paar jaar geleden zat er nog wel een peuterspeelzaal in de wijk. Deze peuterspeelzaal is van locatie veranderd en zit nu in het Vensterschoolgebouw. Hierdoor is het bereik van gezinnen lager geworden. Het COP is van mening dat wanneer de peuterspeelzaal in de wijk gehuisvest is, de gezinnen in de wijk beter worden bereikt. Op deze manier is de peuterspeelzaal zichtbaar voor de ouders en kunnen ouders zo even binnen lopen.

Volgens de sectormanager van het COP hebben peuterspeelzalen vaak het "wipstoeltjeseffect". De locaties waarin de peuterspeelzalen zitten worden vaak opgeëist door ruimtegebrek bij scholen. Door mee te gaan met de nieuwbouw in de Vensterschool is dit probleem opgelost. Dat dit echter een nadelig effect heeft op de werving van kinderen uit Corpus was toen nog niet bekend. De peuterspeelzaal in het Vensterschoolgebouw wordt met name bezocht door kinderen uit de Hoornse Wijk en de Piccardthof. Slechts één kind uit wijk 6, Corpus den Hoorn Noord gaat naar de peuterspeelzaal die gehuisvest is in de Vensterschool. Het COP wil graag weer terug met een peuterspeelzaal in de wijk.

3.1.5 WING

Het opvoedings en ontwikkelingsstimuleringssteam van de stichting WING organiseert in het stadsdeel Zuid Opstap en Opstapje bijeenkomsten. Ouders die meedoen aan het Opstapje project worden thuis bezocht. Er wordt met de kinderen gespeeld in aanwezigheid van de moeders. Het doel is ouders te laten zien hoe ze met hun kinderen kunnen spelen. De ene week worden de gezinnen thuis bezocht, de andere week gaan de kinderen naar de peuterspeelzaal. De ouders hebben dan een groepsbijeenkomst waarin een opvoedingsonderwerp aan de orde komt. Het spelmateriaal is gratis en blijft in de gezinnen. Het Opstapjeproject is een succes, het is gratis en laagdrempelig.

Gebrek aan geschikte ruimte is ook nu weer een knelpunt

De medewerkster van Opstap en Opstapje geeft aan dat ouders graag naar de Opstapje bijeenkomsten komen. De groepen zitten vol en er zijn zelfs wachtlijsten. Ook nu is de locatie een knelpunt. De Opstapje-bijeenkomsten zijn in de peuterspeelzaal in de Wijert (de Speelwijk). Hierdoor krijgt Opstapje vooral gezinnen uit de Wijert en minder uit Corpus den Hoorn Noord.

De medewerker van Opstapje vindt het jammer dat er in Corpus geen locatie is waar de doelgroep binnen komt. Ze ervaart het als een knelpunt dat er geen peuterspeelzaal is in de wijk. De bewoners van Corpus willen wel naar de peuterspeelzaal, de Speelwijk, in de Wijert omdat daar de doelgroep te vinden is die bij hen aansluit. Naar de Speelhoorn in het Vensterschoolgebouw willen de ouders niet omdat ze zich daar niet thuis voelen vanwege het hoge aantal hoogopgeleide ouders uit de Piccardthof en de Hoornse meer.

De werving van Opstap verloopt via de scholen. In de Wijert staan veel meer scholen dan in Corpus. De deelnemers aan Opstap komen ook nu weer voornamelijk uit de Wijert terwijl in Corpus veel meer multi-problem gezinnen wonen.

De Opstapmedewerker mist een "ontmoetingsachtige" activiteit voor ouders en een basisvoorziening van waaruit dingen georganiseerd kunnen worden. In Corpus is momenteel geen geschikte ruimte aanwezig om een opvoedingsactiviteit voor ouders in te organiseren.

Plekken om buiten te spelen zijn er in Corpus nauwelijks

Vanuit het Opstapje project wordt het ook gestimuleerd om kinderen buiten te laten spelen. Ouders geven aan dat ze hiervoor geen geschikte locatie weten in Corpus. Op het schoolplein staat nu een speelhuisje. De afstand naar het speelhuisje wordt door veel ouders te ver gevonden (overkant Paterswoldeweg) en bovendien worden er, volgens de leiding van de Boerhaaveschool, drugs gebruikt in het speelhuisje.

De vertegenwoordiger van stadsdeelcoördinatie merkt tijdens de expertmeeting op dat er een speeltuinplan is geweest met de mogelijkheid voor inspraak. Stadsdeelcoördinatie heeft in het verleden nadrukkelijk gevraagd om problemen aan te geven en hoopt dat deze na de expertmeeting duidelijk boven tafel komen zodat hier wat mee gedaan kan worden.

Opzetten van een interculturele vrouwengroep

De stichting WING wil een interculturele vrouwengroep opzetten omdat er al jaren lang geluiden uit de wijk komen dat daar behoefte aan is. Een plaats waar vrouwen elkaar kunnen ontmoeten, waarnaar ze hun kinderen kunnen meenemen, waar ze speelgoed kunnen lenen, en waar tegelijkertijd kinderopvang aanwezig is. Ook nu weer is het gebrek aan geschikte ruimte een knelpunt.

Kinderclubs van WING lopen goed in Corpus

De activiteiten die door het kinderwerk van de stichting WING worden georganiseerd lopen goed. Het bereik van de oudere kinderen is goed, van de jongere kinderen iets minder. Dit heeft volgens de medewerker van WING te maken met betrokkenheid van ouders.

Gedragproblemen kinderen vereisen een uitvoerende professionele kinderwerker

De gedragproblemen bij de kinderen ziet de medewerker van WING als een struikelblok voor de uitvoering van activiteiten. Het kinderwerk draait op stagiaires en vrijwilligers. De problemen van de kinderen zijn zo groot dat stagiaires en vrijwilligers niet voldoende geschoold zijn om alleen een groep te draaien. Er zou een uitvoerende professionele kinderwerker op gezet moeten worden.

Sportactiviteit slaat goed aan bij kinderen uit Corpus

De spelcontainer is een container vol met materiaal waarmee de kinderen buiten kunnen spelen. De spelcontainer is twee keer in de week geopend voor kinderen van 4 tot 12 jaar en wordt druk bezocht. In de winter gaat de spelcontainer naar binnen. De kinderen kunnen dan in een gymzaal met het spelmateriaal spelen. Wegens gebrek aan ruimte kan de spelcontainer slechts één keer per week geopend worden.

Naschoolse Vensterschoolactiviteiten zijn hoogdrempelig voor de kinderen uit Corpus

De naschoolse activiteiten worden niet goed bezocht door kinderen uit Corpus. Ook de begrippen Stadspas en Vensterstrip maken de drempel tot het deelnemen niet lager. De kinderen willen misschien nog wel, maar moeten thuis om geld vragen om mee te kunnen doen. De activiteiten die WING in het speeltuingebouw aanbiedt zijn vaak gratis, wat drempelverlagend werkt.

3.2 Afspraken expertmeeting

Tijdens de expertmeeting hebben de verschillende vertegenwoordigers met elkaar afspraken gemaakt hoe ze de gesignaleerde knelpunten, die tijdens de presentaties naar boven kwamen, kunnen aanpakken. De afspraken zijn in deze paragraaf op een rij gezet.

1. Het is duidelijk geworden dat de kinderen en ouders uit Corpus eerder naar activiteiten komen als de activiteit in de eigen wijk plaats vindt. Er is afgesproken om een deel van de Vensterschoolactiviteiten voortaan in wijk6, Corpus den Hoorn Noord te organiseren.
De stichting WING, de locatiemanager van de Vensterschool Hoornse Wijken en een medewerker van de Boerhaaveschool hebben voortaan overleg over de Vensterschoolactiviteiten voor de kinderen uit Corpus. De lijsten met namen van kinderen die meedoen aan Vensterschoolactiviteiten worden nagekeken op kinderen uit wijk 6 van Corpus den Hoorn Noord. De volgende vragen worden daarmee beantwoord. Hoeveel kinderen hebben er meegedaan? Wat vinden de kinderen uit wijk 6 aantrekkelijke activiteiten? En wat is het effect op de deelname van kinderen uit het onderzoeksgedeelte wanneer de activiteiten in de eigen wijk plaats vinden?

2. De coördinator van het Wijkbeleid uit stadsdeel Zuid gaat binnen de dienst OCSW benadrukken dat er binnen wijken wordt gerubriceerd. Door de gegevens die tijdens de expertmeeting zijn gepresenteerd is opnieuw duidelijk geworden dat er grote verschillen bestaan tussen de wijken die onderdeel uitmaken van stadsdeel Zuid. Binnen het stadsdeel Zuid moet er ingezoomd worden op kleine gebieden. Het is duidelijk dat het onderzochte deel van wijk 6 Corpus den Hoorn Noord een achterstandsbuurt is. Op dit moment gaat binnen de gemeente de aandacht uit naar Beijum-Oost, de oude wijken en Vinkhuizen, terwijl in wijk 6 dezelfde problemen spelen. Volgens de coördinator van het wijkbeleid van de dienst OCSW kunnen de problemen die spelen in wijk 6 over een paar jaar van dezelfde zwaarte zijn als die in Beijum-Oost en de Oude wijken. Daarom moet er nu in deze wijk worden geïnvesteerd. De coördinator van het wijkbeleid gaat dit samen met stadsdeelcoördinatie en de wijkgezondheidscoördinator van de HVD onder de aandacht brengen.
3. De politie gaat meer gebruik maken van de mogelijkheden die er liggen in het buurtnetwerk. Gezamenlijk kan er druk worden uitgeoefend. De politie ervaart de wachtlijst bij het AMK (Advies Meldpunt Kindermishandeling) als een knelpunt. De wijkgezondheidscoördinator kan de wachtlijst bij het AMK ter sprake brengen met deze organisatie.
4. Tijdens de expertmeeting is “de ketenbenadering” ter sprake gekomen: de 0-jarigen die allemaal bezocht worden en regelmatig op het consultatiebureau komen voor de prikken, de peuters, en de basisschoolleerlingen. Er zijn tijdens de expertmeeting verschillende cijfers naar voren gekomen. Interessant is om te weten hoeveel baby’s die bekend zijn bij de OKZ uiteindelijk naar de peuterspeelzaal gaan en hoeveel kinderen op de school terechtkomen. De medewerker van de Boerhaaveschool wil graag dat de OKZ-verpleegkundige de zorgkinderen aan school doorgeeft. Tussen de peuterspeelzaal, de OKZ en de school wordt afgesproken om twee keer per schooljaar, een keer aan het begin en een keer halverwege, gegevens over kinderen uit te wisselen.
5. Tijdens de expertmeeting kwamen nadrukkelijk de onveiligheidsgevoelens aan de orde. Omdat de onveiligheidsgevoelens al langer bekend zijn gaat de stichting WING hiervoor een project opzetten. Voor 2004 staat het onderwerp Veiligheid op de agenda. Het wordt praktisch vorm gegeven zonder grote beleidsnotities. De doelgroep zijn alle bewoners, want naast kinderen voelen ook ouderen zich onveilig in de wijk. Er wordt gedacht om kinderen een toneelstuk voor ouderen te laten opvoeren met als thema veiligheid. Na discussie wordt er tijdens de expertmeeting afgesproken dat de stichting WING zowel de politie, RO/EZ als de Vensterschool bij het onderwerp gaat betrekken. Het is goed om het breder te trekken dan de eigen instelling.

Juist door de school erbij te betrekken is het mogelijk om het onderwerp zowel overdag tijdens de lessen als s'middags na schooltijd aan de orde te stellen.

In februari 2004 heeft RO/EZ, afdeling stadsdeelcoördinatie een afspraak met de buurtagenten en de jeugdagenten van basiseenheid Zuid om de speerpunten van het beleid te versterken.

6. Tijdens de expertmeeting is door verschillende instellingen naar voren gebracht dat het gebrek aan ruimte voor activiteiten als knelpunt wordt ervaren. Stadsdeelcoördinatie heeft toegezegd te kijken naar mogelijkheden om de ruimtes beter te verdelen. Door het anders benutten van de huidige, bezette, locaties in de wijk kan ruimte ontstaan voor activiteiten voor kinderen en hun ouders.
7. Het COP heeft tijdens de expertmeeting een oproep gedaan voor een ruimte in wijk 6 waar een peuterspeelzaal gehuisvest kan worden. Het COP zou erg graag samen met de school een plaatsje in de wijk krijgen. Door het starten van een peuterspeelzaal in de wijk ontstaat een laagdrempelige voorziening waar de bewoners wat aan hebben. Daarnaast gaat het COP voor de werving gebruik maken van contactpersonen uit de wijk zoals de Opstapje-coördinator en de OKZ-verpleegkundige. De verpleegkundige kent de twee en drie jarige kinderen en kan de peuterspeelzaal bij hun ouders onder de aandacht brengen.
8. De projectleider van de Vensterscholen gaat de ervaringen die ze heeft opgedaan op andere vensterscholen uitwisselen. Een voorbeeld is al de ervaring met het bereiken van ouders van uit de Hoogte. Door het verplaatsen van activiteiten van de Vensterschoollocatie naar de Hoogte werden de ouders en kinderen toch bereikt.
9. Een ander discussiepunt tijdens de expertmeeting was de keuzevrijheid van ouders. Het is bekend dat ouders niet altijd worden bereikt met vrijwilligheid. Soms moeten dwang en drangmethodes worden toegepast. Bijvoorbeeld wanneer een moeder haar kleine kinderen avond na avond alleen thuis laat om te werken. Iedereen is het over eens dat dit een onaanvaardbare situatie is. Een gesprek levert vaak niets op. Er moet dan op een andere manier ingegrepen worden. De OGGZ-medewerkers (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg) zijn er veel creatiever in om toch bij mensen binnen te komen die de deur in eerste instantie dicht houden. De deelnemers van de expertmeeting maken de afspraak om bij schrijnende gevallen waar geen hulp mogelijk is de hulp van de OGGZ in te roepen.

10. De laatste afspraak die tijdens de expertmeeting wordt gemaakt is: Hoe nu verder? Wat duidelijk is dat we contact moeten krijgen met de ouders. Het gaat hier niet om de groep mensen waarvoor we de hulp van de OGGZ willen inschakelen, maar wel om mensen waar nu geen contact mee is. De Opstapje-coördinator en een schoolmedewerker zijn hier heel waardevol omdat dit vertrouwde gezichten uit de wijk zijn. Ze spreken de taal van de bewoners. Een aantal ouders kan thuis worden bezocht, ook bijvoorbeeld door de OKZ-medewerkster. Mensen die nu nergens komen en die het moeilijk vinden om aan te geven wat hun vraag is.

Tot slot is, op voorstel van de locatiemanager van de Vensterschool Hoornse Wijken, afgesproken om in het voorjaar van 2004 weer bij elkaar te komen om te kijken welke afspraken hebben geholpen om knelpunten, zoals het lage bereik van kinderen en hun ouders, op te lossen.

4. Ouders interviewen ouders

In het vorige hoofdstuk hebben we de mening van werkers uit de wijk beschreven over het aanbod voor ouders en kinderen, het gebruik van dit aanbod, succesvolle activiteiten en redenen voor niet-gebruik. In dit hoofdstuk staat de mening van de ouders zelf centraal.

Om zoveel mogelijk ouders bij dit onderwerp te betrekken hebben we er voor gekozen om ouders andere ouders uit de wijk te laten interviewen. Een andere reden waarom we voor deze methodiek hebben gekozen is dat volgens medewerkers uit de wijk er weinig sociale cohesie is in de wijk. Veel mensen kennen elkaar niet. Door ouders andere ouders te laten interviewen komen de ouders met elkaar in gesprek en kunnen ze samen activiteiten bedenken waar volgens hen gebruik van wordt gemaakt.

Medewerkers van de stichting WING, OKZ en de Boerhaaveschool hebben 15 ouders (moeders) met verschillende etnische achtergronden bereid gevonden om andere ouders te interviewen. Aanvankelijk leek de werving van ouders niet te lukken omdat een aantal medewerkers van instellingen dacht dat ouders niet bereid waren om te gaan interviewen. De ervaring heeft ons geleerd dat veel ouders juist enthousiast en bereid waren om andere ouders te gaan interviewen. De interview-ouders hebben in een instructiebijeenkomst uitleg gekregen over het doel van het onderzoek en hebben een korte interviewinstructie gehad. Vervolgens zijn de ouders op pad gegaan met een beknopte vragenlijst met zowel open als gesloten vragen. Een deel van de interview-ouders heeft zelf ook een vragenlijst ingevuld. In totaal zijn er 51 vragenlijsten ingevuld.

In een groepsinterview hebben de interview-ouders verteld wat ze boven tafel hebben gekregen. Ouders andere ouders te laten interviewen lijkt een efficiënt middel om zowel ouders te bereiken als om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag.

Omdat we niet garant kunnen staan voor de kwaliteit van de interviews door ouders presenteren we de resultaten niet als een kwantitatief onderzoek maar schetsen we in onderstaande paragrafen een beeld van de bevindingen.

4.1 Redenen voor niet gebruik

In het groepsinterview hebben de ouders verschillende mogelijke redenen genoemd voor de lage deelname aan activiteiten door kinderen en ouders uit het onderzoeksdeel van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord.

Gebrekkige informatie

Als een van de redenen voor minder deelname aan activiteiten door kinderen uit wijk 6 wordt het gebrek aan informatie over activiteiten genoemd. Veel ouders wisten niet van het bestaan van de genoemde activiteiten.

De speeltuinvereniging is niet goed bekend, evenals de Vensterschoolactiviteiten, kinderclubs en de spelcontainer. Een moeder gaf het als volgt aan:

“Ook veel moeders wisten gewoon niet wat er hier te doen is. Ze dachten dat er gewoon niks in de buurt te doen is. Die kids zaten allemaal thuis”.

Het bestaan van de peuterspeelzaal was daarentegen bij alle ouders bekend.

Vensterschool geeft verwarring

Het blijkt dat de Vensterschoolactiviteiten niet bij iedereen bekend zijn, maar dat er ook onduidelijkheid heerst over voor wie deze activiteiten zijn bedoeld. Het woord “school” is dominant in de term Vensterschool. De Boerhaaveschool maakt onderdeel uit van de Vensterschool, evenals de OKZ, de stichting Wing, de peuterspeelzalen, de speeltuinvereniging en vele andere organisaties. De ouders zien niet dat het aanbod van de Vensterschool veel breder is dan voor een basisschool alleen. Ouders met kinderen op de basisschool De Tamarisk denken dat hun kinderen niet mee mogen doen aan Vensterschoolactiviteiten georganiseerd door het Kinderwerk van stichting WING of de speeltuinvereniging *in* samenwerking met de Boerhaaveschool. Ook waren niet alle ouders op de hoogte dat de Boerhaaveschool aan de Semmelweisweg ook onderdeel is van de Vensterschool. De Vensterschool wordt vooral geassocieerd met de Boerhaaveschool aan de Veenweg. Ook merken twee ouders op dat er sprake is van twee verschillende vensterscholen, één aan de Veenweg en één aan de Semmelweisstraat.

Geen veilige ruimte en geen veilige beleving

De speeltuinvereniging en speeltuin worden niet gezien als uitnodigend en veilig. Het geheel geeft een rommelige en verloederde indruk. Ook is er sprake van een klein clubje vaste gebruikers die zich het gebouw “eigen” hebben gemaakt. Dit veroorzaakt een sfeer waardoor sommige kinderen zich er niet welkom voelen. Ouders bevestigen dit en de ouders ervaren een sfeer die ze sociaal niet wenselijk vinden. Een voorbeeld is grof taalgebruik door kinderen. Ook merken een aantal ouders op dat de begeleiding onvoldoende is. Er wordt te weinig structuur geboden.

Fysieke afstand

Naast de “sociale afstand” tussen ouders hebben enkele ouders aangegeven dat hun kinderen geen gebruik maken van Vensterschoolactiviteiten die op de locatie Veenweg zijn georganiseerd om de simpele reden dat de afstand tussen huis en deze locatie groot is. De oversteek van drukke verkeersroutes, zoals Laan Corpus den Hoorn, maar ook de Paterswoldse weg, wordt als drempel ervaren.

Geen aanbod voor kleine kinderen en oudere kinderen

Een deel van de ouders vindt het aanbod sterk gericht op kinderen van de middenbouw. De jongere kinderen en de oudere kinderen vallen buiten de boot. Binnenschools worden wel activiteiten aangeboden, zoals bijvoorbeeld peuterdans en peuters en muziek, maar deze activiteiten zijn alleen toegankelijk voor peuters die al bij de peuterspeelzaal komen.

Geldgebrek

Ook is geldgebrek als reden gegeven waarom kinderen soms niet mee doen aan activiteiten. Een ouder gaf het als volgt aan:

“We zijn een achterstandswijk en er zijn veel ouders die niet werken en die hebben het geld gewoon niet. Dus zelfs met strippenkaart en korting is het te duur”.

Tijdgebrek

Zowel ouders als kinderen hebben soms ook helemaal geen tijd om aan activiteiten mee te doen. Een ouder formuleerde het als volgt:

“De kinderen hebben het druk zat, die gaan alle dagen naar school, en een keer in de week naar zwembad en gym. En dan moeten ze ook nog een keer met een vriendje spelen en dan is de koek een beetje op. Misschien is er wel minder belangstelling dan werd gedacht. Dat is de andere kant”.

4.2 Behoefte aan activiteiten

Een van de redenen voor de gesprekken met ouders is te onderzoeken of ouders wel behoefte hebben aan activiteiten voor hun kinderen of voor zichzelf. Misschien werd er wel geen gebruik gemaakt van het aanbod door kinderen en ouders omdat er geen belangstelling is.

Inmiddels is door het onderzoek duidelijk geworden dat veel ouders erg gemotiveerd zijn hun kinderen deel te laten nemen aan activiteiten. Ook hebben veel ouders aangegeven behoefte te hebben om samen met andere ouders aan activiteiten mee te willen doen.

Gemis in het huidige aanbod

Op de vraag of ouders iets missen in het aanbod voor kinderen en hun ouders is door het merendeel zeer duidelijk het gemis aan een speelplaats voor kleine kinderen benadrukt. De huidige speeltuin wordt onveilig gevonden en bovendien staan er nog maar weinig speeltoestellen. De speeltuin is helemaal weggestopt, er is geen overzicht bij ouders. Ouders willen dat de speeltuin open is zodat iedereen de kinderen goed kan zien. Ouders vinden het belangrijk dat er iets komt voor ouders met jonge kinderen. Veel ouders zitten vast aan huis na de komst van de kinderen, vooral als de moeder overwegend thuis is. Ouders zijn gebonden door de ritmes van kinderen en zijn ook minder mobiel.

Daarom is er behoefte aan een laagdrempelig aanbod, waar ouders hun kinderen makkelijk mee naar toe kunnen nemen. Om iedere week op een vast tijdstip ergens te verschijnen wordt als een drempel ervaren.

Veel verschillende activiteiten genoemd

In tabel 4.1 wordt een overzicht gegeven van de voorgestelde activiteiten door ouders voor hun kinderen of voor henzelf. Ook activiteiten die maar 1 keer zijn genoemd zijn opgenomen in de tabel. Opvallend is de grote behoefte bij ouders aan een koffieochtend of doe ochtend voor moeders met of zonder kinderen. Een moeder gaf het volgende aan:

“Ik heb behoefte om andere moeders te ontmoeten. Ik ken bijna niemand, ik ben best alleen. Dat is toch van de gekke in zo’n wijk”.

Een deel van de ouders wil de activiteit graag voor zichzelf en heeft niet de behoefte om de activiteit te koppelen aan een opvoedingsthema. Juist omdat de ouders van mening zijn dat ze al veel bezig zijn met hun kinderen vinden ze het leuk om een activiteit voor zichzelf te doen.

Allochtone moeders hebben aangegeven graag naar activiteiten te gaan, zoals zwemmen en aerobics, zonder de aanwezigheid van mannen. Andere ouders vinden het juist belangrijk dat het een activiteit is waar ze iets van kunnen leren, maar waarbij het toch ook gezellig is en ze hun kinderen mee naar toe kunnen nemen.

Op de vraag of ouders bij activiteiten om beurten op elkaars kinderen kunnen passen reageerden een aantal ouders afwijzend. Ze hebben een voorkeur aangegeven voor kinderopvang door professionals. Anderen gaven aan ook zelf in toerbeurten opvang te kunnen en willen regelen.

Meedoen aan de organisatie van activiteiten

De gemotiveerdheid van ouders om mee te doen aan activiteiten wordt bevestigd doordat 11 van de geïnterviewde ouders zich opgegeven hebben om mee helpen bij de organisatie van activiteiten. Een aantal van de ondervraagde ouders geeft echter wel aan dat steeds dezelfde ouders gevraagd worden om te helpen. De kring van ouders waaruit geworven wordt zou vergroot moeten worden in verband met grenzen van belastbaarheid.

Tabel 4.1 Overzicht door ouders voorgestelde activiteiten voor kinderen en ouders

Type activiteit	Kinderen	Ouders
Ontmoeten	Speeltuinplekken Uitstapjes kinderclubs speeltoestellen voor kleintjes speel-o-theek kookclub	Koffiedrinken / koffieochtend Ochtend voor moeders en met kinderen Koffieochtend met opvang voor kinderen multicultureel uurtje Ontmoetingen tussen verschillende culturen Kookclub
Creatief / Cultuur	Schilderen Knutselen Kunst Tekenen Theater en poppenkast Toneelspelen met opvoering voor ouders	Kleding ontwerpen Bloemschikken Naailes Tekenen Schilderen Boekenclub Knutselen
Sport	Sporten in het algemeen Een teamsport Voetbal Zwemmen	Zwemmen Zwemmen alleen voor vrouwen Fitness Aerobics alleen voor vrouwen Gymnastiek voor vrouwen
Muziek	Muzieklessen Kinderdisco Jazzballet Dansen Peuters en kleuters met muziek	Dansles
Overig	Cursus over natuur en milieu	Computerles Taalcursus Spaans / Italiaans Cursus energie besparing Cursus veiligheid in en om het huis

5. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de Datawarehouse analyse, een expertmeeting met professionals en een groepsinterview met ouders formuleren we in dit laatste hoofdstuk enkele conclusies en aanbevelingen.

5.1 Een aanbod dat aansluit bij de bewoners

Grotere werkloosheid

Het onderzoeksdeel van wijk 6, Corpus den Hoorn Noord, wordt vooral gekenmerkt door hoge werkloosheid. De werkloosheid in het onderzoeksdeel is hoger dan in de stad als geheel (14 respectievelijk 7 procent).

Ook hebben de bewoners uit dit gebied minder geprofiteerd van de positieve economische ontwikkelingen die zich in de afgelopen tien jaar hebben voorgedaan dan de rest van de stad.

Verder blijkt dat er naar verhouding meer gezinnen wonen met schulden.

Meer allochtonen

In de loop van de afgelopen tien jaar is het aandeel allochtonen zowel in het onderzoeksdeel van Corpus als in de rest van de stad opgelopen. De toename van het aandeel allochtonen in wijk 6 is alleen wel groter. Met name vanaf 2000 is er een scheve verdeling ontstaan. Wijk 6 wordt naar verhouding steeds "zwarter". Een kwart van de bevolking uit het onderzoeksdeel van Corpus den Hoorn Noord is allochtoon.

Vensterschoolactiviteiten op de locatie Veenweg niet goed bezocht door kinderen uit Corpus

Volgens de sleutelfiguren van de instellingen worden de buitenschoolse vensteractiviteiten, die plaatsvinden op de vensterschoollocatie aan de Veenweg, maar door weinig kinderen uit het onderzoeksdeel van Corpus den Hoorn Noord bezocht. Deze locatie is te hoogdrempelig. Juist de kinderen die het hard nodig hebben komen er maar weinig en zijn niet goed in beeld.

Weinig kinderen naar de peuterspeelzalen in andere wijken

In Corpus den Hoorn Noord is geen peuterspeelzaal. Maar weinig peuters uit het onderzoeksdeel gaan naar de peuterspeelzalen in de omliggende wijken. Ook hierbij ligt de oorzaak in het feit dat locaties in andere wijken een drempel bij ouders opwerpen.

Kinderwerk bereikt maar een deel van de kinderen

Ouders en kinderen ervaren dat een klein clubje vaste gebruikers zich het speeltuingebouw "eigen" heeft gemaakt. Dit veroorzaakt een sfeer waardoor sommige kinderen zich niet welkom voelen.

Ook ervaren ouders er een sfeer die ze sociaal niet wenselijk vinden. Een voorbeeld is grof taalgebruik door kinderen. Ook vinden een aantal ouders dat de begeleiding onvoldoende is. Er wordt te weinig structuur geboden. De kinderwerker van Wing geeft aan de gedragproblemen bij de kinderen een struikelblok vormen voor de uitvoering van activiteiten. Het kinderwerk draait op stagiaires en vrijwilligers. De problemen van de kinderen zijn zo groot dat stagiaires en vrijwilligers niet voldoende geschoold zijn om alleen een groep te draaien. Volgens een medewerker van de Stichting WING zou er een uitvoerende professionele kinderwerker op gezet moeten worden.

Veel ouders lijken gemotiveerd tot deelname aan activiteiten

De huidige deelname aan activiteiten door ouders uit Corpus den Hoorn Noord is beperkt. Toch blijken veel ouders enthousiast en gemotiveerd om aan activiteiten in de eigen wijk mee te gaan doen. Hieruit concluderen we dat het aanbod van activiteiten zeer laagdrempelig moet zijn. Met name voor een koffie-doe-ochtend voor moeders in aanwezigheid van of zonder kinderen lijkt veel belangstelling te zijn. Er zijn al lange tijd plannen voor dergelijke ontmoetingsactiviteiten, maar de organisatie hiervan is tot nu toe nog niet van de grond gekomen. Ook is het opvallend dat veel ouders met jonge kinderen aangeven aanbod te missen. Op dit moment zijn de aangeboden activiteiten voor peuters alleen toegankelijk voor kinderen die al op de peuterspeelzaal zitten en is de speeltuin niet geschikt voor jonge kinderen.

Aanbeveling 1: passend aanbod voor de kinderen en ouders uit Corpus in Corpus

Het aanbod van activiteiten door de verschillende instellingen moet aansluiten bij de bewoners. Gezien de hogere werkloosheid en het aantal gezinnen dat te kampen heeft met schulden zijn goedkope activiteiten nodig om bewoners deel te laten nemen aan activiteiten.

Omdat een kwart van de bevolking uit het onderzoeksdeel van Corpus Noord uit allochtonen bestaat is het belangrijk om activiteiten te organiseren die voorzien in een behoefte van deze doelgroep. De geïnterviewde allochtone vrouwen hebben aangeven graag mee te willen doen aan activiteiten maar dat sommige activiteiten zoals zwemmen of sporten niet in aanwezigheid van mannen kunnen plaatsvinden.

Omdat duidelijk is geworden dat de buitenschoolse activiteiten van de Vensterschool aan de Veenweg niet goed bezocht worden door de kinderen uit Corpus is het nodig dat er activiteiten in de eigen wijk plaatsvinden. Hierdoor kan er ook een betere menging plaatsvinden tussen kinderen uit de Hoornse wijken, Piccardthof en Corpus den Hoorn-Noord, wat de sfeer ten goede kan komen. Voorwaarde hiervoor is wel dat de ouders uit Corpus den Hoorn-Noord meer vertrouwen krijgen in de professionaliteit van het Kinderwerk.

Daarnaast zou, in samenwerking met ouders van jonge kinderen, een aanbod ontwikkeld kunnen worden voor deze doelgroep.

5.2 Geschikte ruimte

Geen geschikte ruimte aanwezig

Uit de expertmeeting en in het groepsinterview met ouders is het gebrek aan geschikte ruimte om activiteiten te organiseren naar voren gekomen. In Corpus den Hoorn Noord is geen geschikte ruimte om activiteiten te organiseren voor ouders met jonge kinderen. Er is geen peuterspeelzaal en het speeltuingebouw dat wel aanwezig is in de wijk, is verwaarloosd. Ook het onderhoud aan de speeltuin is vanwege de toekomstige wijkvernieuwing achterwege gelaten. Veel ouders hebben aangegeven behoefte te hebben om andere ouders te ontmoeten, bijvoorbeeld in een speeltuin. Dit is laagdrempelig en ouders kunnen op een zelf te bepalen tijdstip daar heen gaan. Daarnaast hebben opvallend veel ouders aangegeven behoefte te hebben om gezamenlijk activiteiten te doen met andere ouders, met of zonder de aanwezigheid van kinderen. Veel ouders ervaren het als een gemis dat er nergens een plek is waar ze met jonge kinderen even naar toe kunnen.

Aanbeveling 2: passende ruimte voor activiteiten in de eigen buurt

Het COP wil graag starten met een peuterspeelzaal in Corpus den Hoorn Noord, het ontbreken van geschikte ruimte is de belemmering.

Daarnaast lijken ouders gemotiveerd om in de eigen wijk naar activiteiten toe te gaan. Een multifunctionele ruimte, waar de peuterspeelzaal onderdeel van uit maakt, en een speeltuin in het onderzoeksdeel van wijk 6 zouden veel ouders erg op prijs stellen. Geschikte ruimte in de eigen wijk is een voorwaarde om deze ouders uit deze wijk te bereiken. Omdat nieuwbouw op korte termijn niet realistisch is, is het van groot belang dat er naar het gebruik van de bestaande ruimtes wordt gekeken. Het anders benutten van de huidige, bezette, locaties in de wijk, kan ruimte geven voor een peuterspeelzaal en activiteiten voor ouders met jonge kinderen.

5.3 Voorlichting

Voorlichting bereikt ouders niet

Veel ouders zijn niet op de hoogte van het bestaan van allerlei activiteiten voor kinderen en ouders. Om die reden is dan ook afgezien van deelname. Ook het Vensterschoolaanbod geeft verwarring.

De ouders zien niet dat het aanbod van de Vensterschool veel breder is dan voor een basisschool alleen. Ouders met kinderen op de basisschool deTamarisk denken dat hun kinderen niet mee mogen doen aan Vensterschoolactiviteiten georganiseerd door het Kinderwerk van stichting WING of de speeltuinvereniging *in* samenwerking met de Boerhaaveschool. Het is voor sommige ouders niet duidelijk dat deze locatie ook een onderdeel is van de Vensterschool.

Aanbeveling 3: betere voorlichting en actieve werving van ouders en kinderen

De Vensterschool kan zich meer profileren op de Semmelweislocatie dan tot nu toe het geval is. Meer voorlichting in de wijkkrant, Zwemschool Ebert, supermarkt en op de scholen die geen onderdeel uitmaken van de Vensterschool kan duidelijkheid geven aan de ouders.

De voorlichting aan ouders en kinderen moet beter en actiever *en meer aansluiten op de manier waarop de doelgroep informatie tot zich neemt*. De actieve werving door een bijbelclub onder kinderen uit Corpus den Hoorn Noord is bijvoorbeeld zeer succesvol. Wekelijks halen vrijwilligers de kinderen van huis en lopen met de kinderen door de wijk naar de activiteitenlocatie.

Het is bekend is dat veel ouders niet of slecht bereikt worden door schriftelijke informatie. Er moeten andere manieren ontwikkeld worden om informatie aan ouders en hun kinderen over te dragen.

5.4 Procesevaluatie***Aanbeveling 4: het afspreken van evaluatiemomenten voor contact met ouders***

Het is voor de medewerkers in de wijk belangrijk om vaste evaluatiemomenten in te bouwen. Dit kan door het continueren van de werkgroep buurtzorgen of door zelfevaluatie als agendapunt in de plangroep van de Vensterschool op te nemen. Het blijven evalueren is belangrijk omdat iedereen dan alert blijft op het nakomen van de gemaakte afspraken.

Tot nu toe zijn er voornamelijk concrete afspraken gemaakt zoals het samenwerkingsafspraken tussen medewerkers of het organiseren van activiteiten op een locatie waar de kinderen uit Corpus wel naar toe gaan. Ook is het zinvol blijvend aandacht te besteden aan het benaderen en betrekken van de ouders. Het moeilijk contact kunnen krijgen met ouders is vaak genoemd, zowel door de verpleegkundige van het consultatiebureau, als door een medewerker van de Boerhaave school. De veronderstelling van een aantal medewerkers dat ouders niet bereid zijn om te interviewen bleek niet te kloppen. Er bleken veel ouders bereid te zijn om te gaan interviewen maar ook veel ouders die geïnterviewd zijn zeiden mee te willen doen aan activiteiten. Bovendien is het van belang om niet steeds dezelfde ouders te benaderen. Vaak worden ouders benaderd die al actief zijn, in de ouderraad zitten of naar activiteiten gaan. Juist de ouders die op dit moment nog nergens aan mee doen moeten benaderd worden.

BIJLAGE : Lijst met deelnemers expertmeeting

R.Slikker, Stichting WING Opstap en opstapje coördinator

M.de Backer, Stichting WING, kinderwerk

I.Kelder, Stichting WING, Opbouwwerk

L.Buist, Stichting WING

M.van der Werff, Stichting WING

K.Braakman, Wijkgezondheidscoördinator dienst, HVD/GGD, gemeente Groningen

H.Timmermans, Locatiemanager Vensterschool Hoornse Wijken

H.Aalfs, Locatiemanager Vensterschool Hoogkerk, voorheen manager Vensterschool Hoornse Wijken

L.Reversma, Projectleider Vensterschool

T.Drent, Regiopolitie Groningen

M.van Wieringen, Regiopolitie Groningen

B.Bloemendal, Regiopolitie Groningen

A. van Dalen, COP

B.Eillert, dienst RO/EZ, gemeente Groningen

B.Hofstra, dienst OCSW, gemeente Groningen

V.Vermeij , Boerhaaveschool Groningen

Y.Bons, Boerhaaveschool Groningen

D.Heres, Boerhaaveschool Groningen

H.van Wageningen, Wijkraad Corpus den Hoorn Noord

T.Schillhorn van Veen, Ouder en Kindzorg

L.Polstra, Bureau Onderzoek, gemeente Groningen

J.Vosselman, Bureau Onderzoek ,gemeente Groningen